

Christoph Luckow Ludwig Flottwell

**Disputatio Legalis XVI. De Quatuor Obligationum Ex Delictis Privatis
Provenientium speciebus Furto nimirum Rapina, Damno iniuria dato, & iniuria**

Rostochii: Praelo Reusneriano, 1610

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn728670259>

Druck Freier Zugang

RU jurist. 17. Feb. 1610
Lucovii, Christ.

DISPUTATIO LEGALIS XVI.

De.

QUATUOR OB-
LIGATIONUM EX DE-
LICTIS PRIVATIS PROVENIEN-
tium speciebus Furto nimirum Rapina,
Damno injuriâ dato, & injuria

quam

Divina annuente clementia

sub Præsidio

Dn. CHRISTOPHORI LVCOVII
ROSTOCHIENSIS

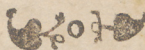
in Incluta Academia Megapolensi

Dominis Collegis suis Examinandam proponit.

LUDOVICUS FLOTWEL Regiomont.
Boruss.

ad XVII. diem Februar.
horis locoq; infucto.

I. D. 70. 38.

ROSTOCHII

Prælo Reusneriano, Anno M. DC. X.

Rami Jochissimum. Dn. Petri Viabrem ad thesaur
1610. Namen invitat B.

Viro Amplissimo & consultissimo,

Dn. DIRSCHOVIO, J. U. D.
clarissimo, & illustrissimi ac potentissimi Principis
Boruss. &c. Consiliario dignissimo, affini & fau-
tori meo plurimum colendo.

E T

*Spectatissimo & integerrimo, longoq; rerum usu & ex-
perientia conspicuo viro,*

Dn. LVDOVICO Stotwell/ Includæ Reip. Re-
gimontanæ, civi primario Parenti meo longè
carissimo æternumq; colendo,

*Hocce mei legalis Studij fœtus, in debiti obsequi
symbolum,*

D. D. consecrat.

Respondens auctor.

Connexio.

EXpeditis duobus causarum generibus, ex quibus obligationes nascuntur, quorum alterum verum, alterum improprium contractum respicit, ut tertium cum Deo hac presenti disputatione subnectamus, ordinis nostri propositi cursus postulat.

THESIS I.

MERTIUM causarum genus, ex quibus obligationes proficiscuntur, Imper. noster constituit maleficium, (a) seu delictum, (b) idq; facit publicum aut privatam, (c) hoc, misso primo, (d) est quod ad incommodum vitæ privatæ principaliter (e) tendit, cognitione quotque iudicis pedanei vindicatur. Cujus quatuor potissimum (f) sunt species, Furtum, (g) Rapina, Damnum injuriâ datum, Injuria.

a) § ult. Instit. de obligat. princ. instit. de obligat. qua ex delict. nasc. Quo quartum instit. librum rectè auspiciari cum Wesenb. instit. hic. § 1. quamvis Hotom. & Emil. Ferret. contrarium teneant, arbutamur. b) licet hoc illo generalius aliquando attestante Cujac. lib. 10. quest. Rapin. accipiat, hic tamen cum Donell. 15. comm. 23. in princ. & Vult. in princ. instit. h. t. num. 4. Synonimos accipientibus, facimus, d. §. fin. instit. de obligat. cum d. princ. instit. de obligat. qua ex delict. nasc. (c) Separati quidem tituli, unus de privatis delictis, aliter de extraordinar. crimin. ff. crimina à delictis & maleficijs distingui, manifestum reddunt, Delicta a. etiam sub se publicum iudicium comprehendere per l. 1. & l. quedam 14. ff. de pen.

f. pe pen. l. aliud est fraus. 131. ff. de V. S. Cujac. in parat. hic. Donell.
 & Vult. ad loc. conveniunt, cont. comm. Dd. Delicta publica à privatis
 hodie distingui negantium opinione neglecta cum Treutl. disp. 31. th. 1. lit. a.
 & Foman. disp. 26. th. 1. lit. b. affirmativè concludimus dissent. Gypb. disp.
 49. n. 14. (d) quippe publica, non ad materiam rerum & obligatio-
 num, sed ad extraordinaria judicia referuntur, nec reip. ad pecuniariam
 rem, sed ad panam corporalem devinciuntur, W esemb. in princ. Inst. hic n. 1.
 (e) dico principaliter, nam secundo & resp. offenditur, offenso enim pri-
 vato offenditur & resp. Foman. disput. 26. in contin. lit. b. (f) puta or-
 dinarie quibus certa pena, certaq; judicandi forma est adjudicata, l. si quis
 ff. de priv. delict. l. ult. ff. de furt. aliàs plures sunt species, quæ tamen cum
 non sint vera, sed quasi aut extraordinaria delicta, rectè ab his segregamus,
 Duar. ad tit. de extraordin. crimin. (g) quod Carolina constructio non
 facit publicum, nam & olim furti criminaliter agebatur, l. ult. ff. de furt.
 l. penult. de condit. caus. dat. caus. non sec. Marant. in prax. aur. p. 6. n.
 206. dissentire videtur W esemb. in parat. ff. de furt. n. 15.

II.

Furtum, quod alij à fraude, alij ^{ὁρὸν} ἔφερον, seu au-
 ferendo, alij à furto deducunt, (a) quorum omnium
 postremi, ad furtum proximè accedunt, (b) ob fre-
 quentiam præponitur. & est contrectatio (c) frau-
 dulosa (d) lucrificandi gratia (e) vel ipsius rei (f) vel
 etiam usus ejus, (g) possessionisve, (h) quod jure na-
 turali prohibitum est admittere, (i).

a) l. 1. ff. de furt. § 2. Instit. h. t. b) quia furtum eo quod clam & ob-
 scure fit à rapina distinguitur, neq; refert, quod minus concinnè Grammaticè
 sit positum, Fcti enim res potius quam verba spectant Vult. hic § 1. n. 2.
 c) Contrectare hoc loco non tantum attingere, sed & movere, abuti, auferre;
 opem ferre, vel etià res sublatas recipere significat, l. 3. § si rem 18. de acquir.
 poss. Treutl. disp. 30. th. 1. lit. f. Ergo non solus animus l. 1. § 1. h. t. (quod
 verum est in foro non in poli foro, ubi solus etiam animus sufficit, Harpr. hic
 in § furtum autem 1. n. 4.) neq; conatus furandi sufficit, l. vulgaris 21. §
 qui furti h. t. nec etiam consilium solum ad furtum faciendum, l. 36. l. 62. ff.
 de furt. § 11. Instit. eod. sed consilium dare & opem ferre, quod tunc nocet,
 quando contrectatio est subsequental. in furti 20. § ope 1. l. si quis 52. in princ. ff.
 de furt. § neq; 19. Instit. eod. Gomez. 3. variarum resolut. c. 5. n. 11. Bronch.
 4. affert.

4. assert. 73. Pacius cent. 4. quæst. 24. d) l. qui injuria 53. de furt. sine fraudulenta enim voluntate & affectu furandi furtum non fit & item si in de V. usufruc. § placuit 7. h. t. e) l. verum 39 l. qui injuria 53 ff. de furt. ex qua furtum estimatur l. 4. § item Labeo ait 10. l. non solum 33. § quod vulgo ff. de V. usufruc. fraudulosa n. contrectatio absq. lucrificandi causa facta furtum non est l. verum 25. ff. eod. f) accipe rei mobilis, immobilium enim furtum non fit l. 125. in princ. ff. de furt. § quod autem 3. ff. de V. usufruc. & l. qui rem 38 ff. de V. usufruc. quibus Masurijs, Sabini, & Manlij sententia, existimantur fundi furtum fieri posse, est rejecta. Gothofr. ad l. 38. ff. de V. usufruc. Et incorporalis l. 75. ff. eodem, quia res in corporea non cadunt sub sensu exteriores, & contrectationem respiciunt. g) ut si commodatarius re commodata, depositarius re deposita, creditor pignore, aliter utantur quam conventum est l. qui jumenta 40. l. si pignus 54. ff. de furt. § 6. instit. de furt. Harpr. § 1. num. 37. h) ut si res furtiva bona fide emptæ possidenti, vel pignus creditori auferatur, qui habent actionem furti d. § furti autem actio h. t. i) Plato II. de leg. 2. α μη κατέδρα μη αφέδρα, hoc est, quod non possidisti ne auferas l. 14. de condit. in deb. Ergo furtum jus naturale & gentium puniri requirit Gædd. in l. probrum 42. de V. S. Vult. ad princ. instit. n. 3. diff. Alciat in d. l. probrum 42. de V. S. n. 34. & 5. Est enim revera natura probrum teste Jcto Paulo in l. 1. § fin. ff. de furt. Vlpiano in l. 42. de V. S. & Justiniano in §. 1. Inst. de Obligat. ex delict. Vnde famis aut nudidatis necessitate furtum committi arbitramur, licet pena mitigationem eum mereri non diffueamur, per c. 3. extr. de furt. Badius disp. 29. th. 3. Dissenti. comm. Dd. schola.

III.

Furtorum genera potissimum (a) duo sunt (b) manifestum in quo fur apprehenditur, (c) & nec manifestum contra (d).

a) de reliquis ex adjunctis & subjectis desumptis furtorum generibus, qualia sunt Furtum conceptum, Oblatum, non exhibitum, diurnum, nocturnum, domesticum secuti Justinianum nobis sermo non erit, de quibus vide Haron. disput. 13. th. 3. & Vult. ad § 1. de Obligat. ex delict. b) l. 2. ff. de furt. Cujac. lib. 13. ad edict. § nam conceptum in princ. h. t. quod & nostris moribus reineri putamus vel ad penam levandam, vel ad exasperandam P. H. D. artic. 157. vers. che er damit in seine gewarsant kompt/ & artic. seq. Öffentlicher vnd heimlicher Diebstal. Treut. die

Put. 30. th. 1. in fin. Cujas. in parat. C. h. t. in fin. diff. Melchior. Kling.
 lico n. 3. Obrecht. disput. 50. th. 15. c) quod fit tribus modis, vel in ipso
 actu, l. 3. § 1. ff. de furt. vel in eo loco in quo fit furtum § furtorum. h. t.
 Vel deniq. quando ostenditur antequam rem eo loci quo destinaveris pertu-
 lerit d. l. 3. § fin. Et l. 4. ff. de furt. Foman. disp. 26. th. 2. lit. b. Vult.
 hic § 1. n. 6. in quo non visum sed et clamorem attendendum esse dicit. Vult.
 d. loco n. 7. argumento l. si quis 7. ff. de furt. etiamsi quoq. alius acclama-
 verit. l. 8. de furt. Nos exercitij gratia solum visum sufficere defendemus
 ex d. § 3. vers. imo l. 7. § sed Celsus ff. h. t. Clarus s. recept. sentent. § fur-
 rum n. 2. d) quod scilicet in praedictorum casuum unum non incidit, id
 enim tanquam contrarium ex contrarij sui definitione intelligitur l. nec ma-
 nifestum. 8. ff. h. t.

IV.

Causa efficiens furti est fraudulosa contrafactio,
 (a) Materia res aliena. (b) Forma ipsa contrafactio
 (c) Finis furti lucrum. (d).

a) l. 1. § pen. Inst. h. t. Wesemb. in parat. h. t. n. 9. Furiosus itaq. et
 in fans in furti crimen non incurrunt, quia non sunt doli capaces, et in eos
 delictum non cadit, l. 5. § et ideo, ff. ad L. Aquil. l. 3. § 1. de injur. Do-
 nell. 1. com. c. 22. licet in impuberibus pubertati proximis aliud obtineat,
 l. 23. ff. de furt. l. 5. § ideo ff. ad L. Aquil. § 18. instit. h. t. Dubium hic
 se offert, quia hodie ex constit. Carol. V. poena furti ferè capitalis sit, an im-
 pubes pubertati proximus capitaliter puniri possit? Non posse verius est,
 licet verberibus aliave arbitraria poena, affici posse cum Henon. et
 disput. jur. 13. th. 5. non inficiemur. Ex praedictis apparet, furem nen esse,
 qui rem alienam surripuit, quam putavit se domini voluntate attingere, l.
 46. § rectè 7. ff. de furt. § 7. Instit. eod. Contra si quis domino invito se
 contrafactare putat, cum fiat eo consentiente, an furtum fecisse dicatur, ex con-
 troversis admodum quoq. controversum invenitur, ob dissonantiam scil. l.
 46. § pen. ff. de furt. cum § 8. Instit. de Obl. ex delict. ? Negativam de-
 fendit. Gometz. tom. 3. var. resol. c. 5. n. 1. Henon. disp. 18. quest. illust.
 th. 13. Affirmativa arripit Vult. § 1. Instit. de Obl. ex delict. n. 32. Alciat.
 lib. 1. disp. c. 10. quibus subscribimus per d. l. 46. § 7. ff. de furt. et l. 53.
 in princ. ff. eod. b) dicimus res aliena, nam propria proprie furtum non
 fit. l. qui injuria. 53. § fin. h. t. respectu verd juris, quod alius in re illa ha-
 bet, propria rei fit furtum, l. si is qui 66. l. creditor. 15. § fin. h. t. Non in-
 concinne

*concinne hic queritur, an filiusfam. Patri, uxor marito, servus domino, fur-
 tam facere possint? Possè verius est, licet contra eos non detur furti actio.
 l. 5. C. de furt. l. 6. § 1. ff. de bis qui nos. infam. l. 16. l. 17.
 l. 61. in pr. ff. de furt. § 12. instit. eod. Henon. disputat. jur. 13. th.
 12. lit. o. & seq. Nec non an etiam res minima fiat furtum? Nos,
 quia fraus non in quantitate sed in qualitate consistit, affirmativè familie
 inservimus § 1. instit. de furt. § Gallinarum Instit. de Rer. div. l. pavo-
 num. ff. de furt. l. 22. in fin. ff. de dam. insect. Diss. Zas. 2. sing. respons.
 c. 26 ad cujus argumenta respondet. Bronch. 4. ass. 70. c) Furt. vel furt.?
 vel verè, Verè, si res auferatur, vel in alium usum vertitur, Fictè, quando ju-
 ris interpretatione res pro ablata habetur, ut in receptoribus furum & re-
 rum furtivarum, & in illis qui opem prastiterunt, Foman. d. disp. th. 4.
 d) l. 1. § fin. ff. de furt. § 1. instit. eod. Hinc tabellarium pecuniam sibi
 enumeratam, in suum usum convertentem, furti crimen incurrere, per l. 7.
 ubi Curt. & Dec. C. de furt. & l. 22. § 7. ff. mandat. defendemus. Non ta-
 men ille furtum committere dicitur, qui injuria causa januam effregit,
 quamvis inde per alios res amata sint l. 53. in prin. ff. h. t. Nec ille qui
 alienam ancillam meretricem libidinis causa rapuit, vel celavit. l. 39. ff. de
 furt. Nec ille, qui joco & animo restituendi rem alicui abstulit, licet sa-
 cultas restituendi deinde deficiat.*

V.

Effectus est actio furti nomine multiplex, (a) quæ datur in personam, vel in rem, (b) in personam, ad pœnam (c) vel ad rei persecutionem (d) ad pœnam datur actio furti civilis, (e) aut criminalis (f).

a) idq. odio furum introducitur ait Imp. in § 14. Inst. de Action.
 b) rei scil. vindicatio, quæ quis non tantum contra ipsam furem, sed & quem-
 vis bonafidei possessorem rei furtiva potest stringere. l. 2. C. de furt. nec
 non ejus preparatoria, actio scil. ad exhibendum argumento. l. 6. ff. de R.
 V. § fin. instit. h. t. c) quæ actione institutâ salva nihilominus remanet rei
 vindicatio, & cõditio furtiva. l. si pignore § 4. § cû furti ff. de furt. Vnde fur
 suspendendus res furto substractas, vel ejus estimationem restituere domino
 tenetur, per d. l. 54. § 3. l. 48. in princ. ff. de furt. Gomez. 3. resol. 5. n.
 5. Rober. disp. 19. th. 6. diff. Treut. p. 2. disp. 30. th. 3. lit. c. quare nec
 magistratus easdem sibi retinere poterit. Quod cum in aliquot locis au-
 diamus vigere, non dubitamus à jure scripto & naturali equitate esse alienè
l. si coe.

l. si captivus 20. §. verum 1. ff. de capt. & post l. rev. Dam haud in praex. crim. de furt. c. 110. n. 52. Schneid. §. fin. h. tit. n. 2. d) §. ult. Instit. h. t. l. 7. §. 1. ff. de condit. furt. ad quam datur conditio furtiva, ubi ardua illa & perplexa quaestio incidit. Vtrum conditio furtiva contra heredes, in solidum, vel in quantum ad eos pervenit, aut quatenus praestare possunt, detur? Nos magni illius Jcti Cujac. 13. Observ. 37. quem Vult. ad §. plane n. 10. & seq. Inst. de action. sequitur, opinione relicta, rationibus & ll. prius amplectimur, de quo elegant. Anton. Fab. 4. conject. 1. & Bronch. 2. aff. 39. e) ad penam quadrupli si furtum est manifestum, de jure pratorio. §. furtum Inst. de noxa. & tempor. action. & dupli si est nec manifestum de jure civili l. 5. ff. de furt. qua datur omnibus, quorum inter est furtum non fieri, & ad quos damnum ex resurrepta redit, l. 48. §. 1. l. 20. §. 1. l. 4. §. si res eam sequi ff. h. t. §. item is Inst. quib. mod. re contrab. oblig. §. item si fullo Instit. h. t. adversus contrectantem, non vero contra ejus heredes, cum sit mera poenalis l. sancimus C. de pen. f) hodie cum actio dupli vel quadrupli in desuetudinem abierit, ejus in locum successit ordinaria strangulationis poena, idem si furtum ter sit iteratum, & res furtiva excedat 5. solidos aureos ex constit. Caroli V. P. S. D. artic. 157. qua poena urum sit iusta & huic delicto conveniens eleganter disp. VVesemb. in paras. ff. de furt. in fin. qui affirmative concludit. Fecunda disquisitionis est, an ab hac poena liberetur fur, vel alius mortis reus, si à puella in matrimonium petatur? Affirmativam nulla sufficienti ratione suffuliam putamus Treut. p. 2. disp. 30. th. 3. lit. g. Diss. Chass. in consuetud. Burgund. tit. des justices §. 2. quem sequitur Clar. l. b. 5. recept. sent. §. fin. quest. 93. n. 6. quid si rupto fure, fur de patibulo ceciderit, an poena dicta constit. cesset? Non cessare dicimus, licet à magistratu ex mera gratia dimitti posse cum Niell. disp. feud. 11. th. 3. lit. d. nov. insicimur diff. Gomez. 3. var. resol. 13. n. 37. vers. sextus cas.

VI.

Altera privati delicti species est rapina (a) quæ dolosa (b) & violenta (c) rei (d) contrectatio de finitur.

a) tot. tit. Instit. & ff. de vi bonor. rapt. qua ut differt à furto vide Vult. ad princ. instit. d. t. ubi plurimas differentias affert, & Cujac. 6. obser. 2. Sciendum tamen raptorem furem improbum, princ. instit. de vi bonor.

bonorum rapt. Improbriorem l. item si cum 14. § qui vim 12. quod met. cau-
 sal. 2. § 10. ff. h. t. & atrociosem l. 1. § 1. ff. de effractor. & expulat.
 JCrus dicit Schneid. ad § 1. n. 7. Instit. h. t. b) nam sine dolo non fit
 rapina l. 2. in princ. § 18. ff. de ai bonor. rapt. c) Est autem vis defi-
 niente Paulo in l. 2. ff. quod metus causa. Majoris rei impetus, qui repelli
 non potest, ubi bene notandum Dd. V. violentiam dare species. Compulsi-
 vam, Turbativam, Inquietativam, Expulsivam, & Ablativam, pro quarum
 postrema, actio vi donorum rapt. competit, de quibus vide Schneid. ad § 1.
 n. 2. & seq. justi de vi bonor. rapt. d) scil. mobilis, immobilia enim cum
 dicuntur rapi late id fit, & impropria significatione, cum eorum potius fit in
 vasto § penult. Inst. de Rap. l. 5. l. 7. C. unde vi. Unde ex lege Julia vis
 privata, & interdicitum unde vi resultat, l. 4. C. unde vi. Hominum quoq;
 rapina est, quae injure raptus dicitur Rubric. C. de rapt. virg. cujus capitale
 scelus est, & in publicum incidit judicium l. unica C. de rapt. Virgin. l. 5. C.
 de Epif. & Cler. Occasione hujus queri libet an pana l. unica C. de rapt. virg.
 eum etiam teneat, qui non vi, sed blandis verbis, absq; artibus persuasam vo-
 lentem adduxerit, quod putamus. Quid de meretrice rapta? Cum Ioh. à
 Linderhaus. diff. 18. th. 5. lit. b. negativè sentimus.

V II.

Causa efficiens est mens fraudulosa & vis (a) Ma-
 teria res aliena (b). Forma contrectatio violenta,
 (c) finis rapti appetitus (d).

a) Nam qui per errorem aut ignorantiam rem alienam existimans
 suam esse rapuit, actione vi bonor. rapt. non convenitur, § ita tamen ubi
 Ang. Instit. h. t. Verum divalibus constitutionibus, ab hujusmodi rapina
 quoq; sub pana in l. 7. C. unde vi contenta & ab Imp. Inst. in § 1. Inst. de
 vi bon. rapt. repetita, est abstinendum. Quia autem cum dolus in animo
 consistat difficilis ejus probatio ex perspicuis indicijs dicunt Diodet. &
 Maxim. in l. dolum 6. de dolo malo b) d. § ita h. t. mobilis vel se movens,
 prophana & minima, vide supr. th. 6. lit. d. Nam sacrarum rerum abla-
 tione sacrilegium committitur tot. tit. ff. & C. de crim. sacril. c) in
 pr. Instit. h. t. in verbis qui vi rapit, furtum autem violenter & clancu-
 lum fit § furtum 2. Instit. de Obligat. quæ ex delict. rapina imprudenter
 & vi, d. princ. Instit. h. t. l. 1. § 23. ff. d. t. Wesemb. in parat. ff. d. t. n. 1.
 Borch. ad d. § furtum, Diff. Pacius ad princ. Inst. h. t. lit. i. Rapinam clam
 fieri existimans, d) qui etiam ob ultionem & petulantiam fieri potest, &

B

ita non

ita non solum furandi hoc est lucrandi, sed etiam injuria causa: Quare placuit speciali actione hoc crimen coerceri, causa finalis enim maleficia distinguit, qui injuria § 8 ff. de furt. l. 5. ff. de injur. W esemb. ad rubr. instit. hic.

VIII.

Effectus est actio vi bonorum raptorum, quæ datur omnibus, (a) quorum interest rem per vim non esse ablatam, adversus raptorem, (b) intra annum (c) in quadruplum, (d) post annum vero in simplum (e).

a) l. 2. § generaliter 23. h. t. etiam successoribus & heredibus l. 2. § ult. ff. h. t. b) vel eum, qui causam rapina dolo dedit, l. 2. §. si quis h. t. non vero contra successores, quia pœnalis est, c) scil. utilem d. l. 2. § in hac actione ff. d. t. d) cui non solum pœna inest, sicuti in actione furti manifesti, sed etiam rei persecutio? Hic elegans incidit questio, an furti manifeste actione etiam raptor teneatur? Affirm. per l. 80. § 3. ff. de furt. diff. Myns. ad princ. Instit. vi bon. rapt. n. 2. Non autem simul vi bon. rapt. agi potest, Cujac. 8. observ. c. 24. quia major actio perimis minorem, l. 1. ff. h. t. d. l. si quis egerit ff. de furt. Quid, si vero furti nec manifesti ageretur anne recte? Affirm. cum Borch. & Vult. hic n. 10. diff. Vvesemb. cum qua tamen concurrunt vi bonor. rapt. actio in eo quod actione furti consequi non potuit. Hodie pœna gladij in raptores ad à damnum est constituta P. S. D. artic. 126. e) Effluxo igitur anno, non pœnam quæ est triplum sed solam rem persequitur, unde queritur Dd. cur raptor mirum puniatur, quam fur. varij varias recensent rationes, quas refert & refutat Vult. ad § 1. n. 13. Inst. h. t. Cui sententiæ cum Treuil. p. 2. disp. 30. ib. 4. lit. e. ad stipulamur.

IX.

Hæc de prioribus duabus privati delicti speciebus, furto nimirum, & rapina; Succedit damnum & injuria. Damnum (a) per injuriam datum, (b) est tertia privati delicti species, quo quis dolo, (c) vel culpa, (d) servum alienum, (e) aut quadrupedem quæ pecudum numero continetur, (f) occiderit: (g) aut alioquin alienum hominem vel quadrupedem, quæ pecudum numero est vulneraverit, vel non est.

occi-

occiderit: aut etiam res alienās vulneraverit, fregerit, ruperit iusserit. (h) Quorum hoc ad tertium, illud ad caput primum legis Aquiliæ refertur (i).

a) generaliter sumptum est omne detrimentum, quod alter per alterum sentit, aut sentire potest, Treul. p. 1. disput. 18. th. 1. dictum ab ademptione & quasi diminutione patrimonij l. 3. de dam. infect. Donell. 15. com. 25. siq; vel jure ut in § injuria Insti. de L. Aquilia, vel prater jus tot. tit. ff. si quad. paup. sec. dic. tot. tit. ff. de his qui effud. quod damnum est sine injuria facientis datum, etiam unde delictum improprium nominatur, Vult. 1. J. R. c. 49. Vel injuria qua non est patrimonij diminutio, sed corruptio & deterioratio § 13. Inst. h. t. l. 27. § 15. l. 30. § 3. ubi gloss. ff. ad L. Aquil. b) § in caeteris Insti. h. t. Dicitur autem etiam injuria damnum l. 1. 3. ff. de furt. veteres enim pro ablativo genitivum graeco more posuere, vel injuriā damnum l. 1. in prin. ff. h. t. dicitur etiam L. Aquilia, eo, quod ab Aquilio Tribuno tanquam plebiscitum sit lata, nec tamen quia plebs plebeo magistratu interrogante, veluti Tribuno, constituebat, plebiscitum appellatur, sed quia eundem, quem lex, habet effectum, rectè lex dicitur Vult. hic n. 3. & seq. Dicimus autem cum Treul. disput. 18. th. 4. non constare satis quo tempore hac lex sit promulgata, eum tamen antiquissimam esse dicimus: quippe de ea dis putavit. Q. Mut. l. 39. ff. h. t. diff. Accurs. & Mysing. ad rub. hic n. ult. Existimantes legem nomen duxisse à Caio Aquilio Gallo, quorum opinionem ll. non esse conformem, cum VVes. ad prin. Insti. h. t. statuimus per l. 1. § ult. ff. h. t. & § at nec 15. Inst. eodem; tum etiam, quia Cajus Aquilius Gallus recentior fuit Q. Mutio. l. 2. § 41. & seq. ff. de orig. juris: Sequeretur igitur absurdum Mutium non disputasse de L. Aquilia, quod ipsum esset contra d. l. 39. Forst. disp. ult. lib. 3. q. 8. Injuriam autem hic non ut in injuriarum actione contumeliam quandam, sed quod non jure factum est accipimus l. 1. de injur. id est, damnum culpa datum, etiam ab eo, qui nocere noluit l. 5. § injuriam ff. h. t. quare si defendendi mei causa lapidem in adversarium misero & non cum sed prater euntem percussero, tenebor L. Aquilia: illum enim solum, qui vim infert, ferire conceditur l. 45. § 4. ff. ad L. Aquil. VVesemb. in parat. ff. h. t. n. 4. c) § ac ne is 3. § illud 14. Inst. h. t. l. qui occidit 30. § in hac actione 3. ff. ad L. Aquil. d) Culpam esse, quod cum à diligente provideri potuerat, non esset pre visum, dicit Ictus Poulus in l. si putator 31. ff. h. t. Unde non tantum levis, sed etiam levissima hic venit praestanda culpa l. 5. §

injuriā l. scientia, § 1. d. l. si putator 31. ff. h. t. Nam minima etiam negligentia, imperitia, excessus, infirmitas culpa annumerantur l. imperitia 132. ff. de R. J. l. 28. § 29. ff. ad L. Aquiliam § 7. Inst. eodem. c) l. 2. ff. ad L. Aquil. quia proprium servum occidere poterit dominus § in potestate Instit. qui sui vel alie. jur. sunt. Cum alias rei sue quicq. sit moderator & arbiter l. in remandata C. mand. Vnde qui servum d. debet, si eum justè interfecit, liberatur l. 53. § 3. de legat. 1. Quod tamen Constitutione Antonini est mutatum § ult. Instit. de his qui sui vel alien. jur. sunt. quā domini servum sine causa occidentes, non ex hac, sed ex L. Com. tenentur, per d. § ult. d. 1. Vvesemb. ad d. § ult. n. 5. f) d. princ. Inst. h. t. d. l. 2. in princ. ff. ad L. Aquil. Est autem pecus quæ gregatim sub imperio pastoris pascitur, ut sunt, equi, muli, asini, oves, boves, capra, sues, § 1. Instit. ad L. Aquil. l. 2. § 2. ff. eod. l. 65. § 4. delegat. 3. g) d. princ. & § 1. d. l. 2. h. t. Sive id fiat armis, vel alio quocunq. modo l. 7. § 1. hic l. 4. ff. de lib. agnos. h) § capite 13. inst. h. t. l. si servus 27. § 5 & nonnullis seqq. ff. ad L. Aquil. Hoc ergo caput tertium, non tantum ad omnia animalia, sed etiam ad res inanimatas pertinet, quare etiam, verbo rei usus est Aquilius Treut. d. disp. 18. th. 5. lit. d. i) Olim L. Aquilia tria fuerunt capita quorum secundum in desuetudinem abiisse, sua jam ætate, f. Cius Vlpia. in l. 27. § 4. ff. ad L. Aquiliam fatetur, quod Cujac. in parat. h. t. putat fuisse de intercepta nobis utilitate, idq. probat ex Plinio lib. 9. nat. hist. c. 59. Gorb. in not. princ. ad §. 4. lit. d. & ad § 6. lit. e. d. l. si servus 27. Christ. vero existimat. in secundo cautum fuisse, de servo corrupto arg. l. 5. § hac actio ff. de serv. corrupt. testante Math. Steph. Vol. 1. part. 3. disput. 1. th. 2. Reliqua vero capita, in usu manserunt tot. tit. Inst. & ff. de L. Aquilia.

X.

Causa efficiens est dolus (a) & culpa (b). Materia est in primo capite, servi (c), vel pecudis (d) occisio: in secundo, servi vel pecudis vulneratio: quæ non sunt pecudum numero occisio: (e) Rerum inanimatarum corruptio (f).

a) § 3. h. t. l. qui occidit 30. § 3. Vnde furiosus, infans, & impubes, qui doli capax non est damnum dans, in hanc L. Aquil. non incidit, l. furiosus ff. de R. I. l. 5. §. 2. ff. h. t. Quid vero si navis fune rupto, vel cum à nullo regetur incurrisset & damnum dedisset? In dominum eo nomine non dandam

dandam esse actionem cum Fabr. s. conject. 17. in pr. statuimus: Humanis
 enim providentia casus fortuitos praevidere non potest. Similiter eum, qui
 in publico certamine aliquem laedit aut occidit, quia virtutis causa factum
 est, à L. Aquilia liberandum esse defendemus. b) d. § ac ne 3. h. t. Si
 itaq. quis larronem sibi insidiantem servato moderamine inculpata iutele
 occiderit, nunquid hac Lege teneatur? eum non teneri putamus, per L. ut vin
 ff. de Iust. & jure. l. 4. C. ad L. Corn. de sicar. Gail. 2. observ. 10. n. 13. Nec
 eum qui furem nocturnum, cui sine periculo parcere nequit, interficiat l. 9.
 furem ff. ad L. Corn. de sicar. Schneid. in §. injuria n. 6. Inst. de L. A-
 quilia- Nec eum qui casu damnum dedit, modo ne culpa ejus argui possit.
 Quare miles dum bombardas tractat si in loco ad exercitia militaria desti-
 nato, transeuntem interimat, Aquilia non subiacebit § ac ne is quidem
 § itaq. si quis Insti. h. t. l. 9. § 4. ff. ad L. Aquil. c) Servum enim A-
 quilis quadrupedi comparat d. l. 2. in pr. & § 2. ff. ad L. Aquil. quia non
 habet caput civile, l. 3. in fin. ff. de capit. min. Anne igitur in libera homi-
 ne vulnerato locum habet L. Aquilia? & habere dicendum, l. 13. pr. l. 7.
 in pr. ff. ad l. Aquil. l. 52. § 16. ff. pro socio. Non quidem ad aestimationem cor-
 poris, sed damni dati d. ll. Cujac. 21. observ. 20. & utili non directa L. Aquilia
 actione agere possunt. De hoc controvertitur valde: An libero Homine occiso
 heredes ejus utile L. Aquil. actione agere possint Gomez. 3. var. resol. 3. n. 37.
 & c. 6 n. 9. & VVes. in parat. ff. ad L. Aquil. n. 7. affirmative per l. 14. & l. 36.
 § 1. ff. ad L. Aquil. concludunt. Nos cum Treut. 1. disp. 18. th. 10. lit. g.
 negativam defendimus per l. 20. ff. de accusat. d. l. 13. ff. ad L. Aquil.
 d) vid. sup. th. 9. lit. f. e) § capite 13. h. t. l. 27. § tertio 5. & 12.
 ceu sunt, canes, leones, panthera, qua bestiarum loco habentur l. 2. § 2. ff. ad
 L. Aquil. Gyp. disp. 34. n. 18. f) d. § 13. h. t. Villuer hic in disquisitio-
 nem venit, utrum incendij arcendi causa vicinas ades demoliens ad damnum
 resarciendum teneatur. N. per l. 49. § 1. ff. h. t. l. 3. § 7. in fin. de Incend.
 Gail. 2. Observ. 22. n. 3. Domum vero salute totius viciniae dirutam com-
 munitibus expensis extruendam esse Gail. d. loco n. 5. affirmat. Nobis au-
 tem ut hanc litem cum Treut. 1. disp. 18. th. 8. lit. b. distinguendo dirimamus,
 ibidem adducta ratio suadet. per l. 7. § 4. ff. quod vi aut clam. Sed quid
 dicendum de eo, in cuius adibus incendium oritur, tenetur ne vicino ad
 emendationem damni passi? Nisi culpam certa persona excitatum fuisse
 incendium probetur, minime eum actione L. Aquilia teneri pu-
 tamus argt. l. incendium C. si cert. per. & l. pen. ff. de Incend. Gail. 2.
 Observ. 21. & 22. Mynsing. 6. observ. 88. Diss. Fachin. 1. cont. 87. Verum
 cuiusnam huius rei probatio incumbit, actorine vel reo? Astipulamur Gail. d.

Observ. 21. n. 3. & Arum. disp. 17. th. 14. qui auctorem ad demonstrationem
certa persona compellendum esse statuunt.

XI.

Forma est læsio alienis servis, pecudibus, vel aliis
rebus facta. (a) Finis est pœna. (b).

a) Medicus igitur & Chyrurgus, cui læsus homo committitur, errore,
vel imperitia artis, quam proficitur, ductus, malè venam secans, vel curans,
vel etiam curationem delinquens, pro damno resarciendo l. Aquilia con-
veniri potest. Similiter assessor Doctor, & Advocatus, qui ob imperitiam
res sibi commissas non rectè administrant, clientibus ad interesse tenentur
l. ult. C. de condi& ob caus. Emer. à Rosbach. in process. tit. 18. n. 22.
imperitia enim culpa annumeratur. l. qua actione 7. § ult. l. 27. § si cali-
cem. ff. h. t. aquà tamen Judex per imperitiam judicans excusatur princ.
Inst. de oblig. ex quas. delict. l. 5. § si Iudex de O. & A. Vult, ad pr. Inst.
d. t. licet ex quasi maleficio teneatur, pr. Inst. de Oblig. ex quas. delict. Inter
cætera autem jucunda illa, & plagosis præceptoribus odiosa hic moveri po-
test questio. Vtrum nimia præceptoris severità culpa annumeretur? A. l. 5.
C. h. t. ergo si discipuli oculũ corruperit, aut perfoderit, auditum abstulerit,
vel simile commiserit L. Aquilia certè conveniendus, levis enim duntaxat
castigatio concessa est docenti, & præceptoris nimia severità culpe assignatur
per l. 5. § 3. & fin. l. 6. ff. eod. vid. infr. th. 14. lit. a. b) Cujus differentia
in damni estimatione consistit. In primo n. capite à tempore damni dati, re-
trosum numerando, damnum aestimatur, quanti plurimum servus vel pecus eo
anno fuerit, § his a. Inst. h. t. l. 2. l. 21. § 1. l. 23. § 3. hic, Donel. in lib. de eo
quod interest. pag. 14. & 15. Schneid. ad pr. Inst. h. t. n. 10. Annum hic intelli-
mus cum Jcio continuum, id est, 365. dierum, non ut ilcm, l. 51. § 2. ff. ad L.
Aquil. In posteriori capite aestimatio fit ad triginta tantum dies § illud 14.
Instit. h. t. l. 27. § 5. ff. ad L. Aquil. Diversitatis ratio est, quod in primo capi-
te majus, in tertio capite minus damnum versetur, Azo in sum. C. eodem.
Nec corpus tantum aestimatur, sed & quicquid damni illatum sit resarciatur,
puta, si servus hæres institutus, antequam adire iussus sit, occidatur, nõ solum
occisus, sed hereditas etiam aestimatur. l. 21. § 2. ff. ad L. Aquil. VVesemb.
in parat. b. t. n. 6.

XII.

Effectus est actio (a) L. Aquilæ: eaq; civilis vel
prætoriana: (b) illa directa (c) vel utilis (d).

a) quæ

a) qua datur in conscientem, in simplum, in negantem ad vindictam mendacij, in duplum l. inde Neratius 23. § 10 ff. h. t. l. negantem 4. C. eod. VVes. in parat. ff. h. t. n. 7. Non a. in delinquentis heredes, quia penalis est; d. l. inde Neratius § hanc actionem ff. h. t. nisi lite cum d. functo contestata; vel si locupletiores sint facti, Fachin. 9. controv. 5. Hinc in disquisitionem venit an L. Aquilia actio infamem negando Facimus cum Treut. d. disp. 18. th. 6. lit. b. per l. 27. § 30. h. t. juncta l. 2. ff. rer. amor. b) In factum scil. l. 12. de prescr. Verb. l. 55. de acquir. rer. dom. & competit quando neq. corpore neq. in corpus, sed alio modo damnum est datum. l. 33. in fin. hic. c) Ex ipso L. Aquilia verbis expressis competens soli domino adversus eum, qui corpore suo damnum dedit in corpus l. qua actione 7. § proinde ff. h. t. § fin. Inst. h. t. d) Ex sententia & interpretatione J. Ctorum competens iis, quib. aliquod jus in re constitutum est, vel quorum alioquin interest, adversus eum, qui non corpore suo sed corpori damnum dedit, l. 73. l. 9. l. 29 § magistratus ff. ad L. Aquil. § ceterum Inst. eod. in quam actionem veniunt impendia in medicos facta, & quicquid lucri interversum aut damnum per vulnus ac cadem datum est l. 1. § haec a. l. fin. ff. de his qui effuder. Opportune hic quaeritur utrum si Titius mortifere vulneraverit Sempronium, eumq. ex intervallo modico, postea Sejus interfecit, an uterq. de occiso teneatur Costal. ad l. 52. ff. ad L. Aquil. priorem de vulnerato, posteriorem de occiso teneri dicit, nos distinguendum putamus: aut Titius Sempronium vulneraverit mortifere, eundemq. postea Sejus, ita ut mortem acceleret, vulneravit, & in utrumq. actio de occiso datur l. ita vulneratus 51. § 2. ff. h. t. quia utrumq. vulnus lethale est, & post vulneris illationem ex intervallo perijit casus: aut mortifere vulneratum Sejus ita opprimit ut in continente exanimet, & postremus tantum de occiso tenetur l. item Mela § Celsus ff. h. t. Quia certum est, vulneratum ex secundo ictu perijisse Goth. ad l. 11. § 3. lit. n. ff. h. t. Quid vero juris si ignoretur quis vulnus lethale inflixerit? Omnes teneri cum Treut. d. disp. 18. th. 9. putamus.

XIII.

Quarta & postrema privati delicti species est Injuria, (a) quæ in contumeliam alterius dolo malo committitur (b).

a) qua est generalis, aut specialis. Generatim denotat omne id quod non jure fit: quâ significatione veniunt, tam privata quam publica delicta, sive à magistratu sive à privato committantur. Speciatim, vel culpam, ut in L. Aquil-

L. Aquilia: vel iniustitiam seu iniquitatem, quando videlicet. prator vel iudex, non jure contra quem pronunciat l. 1. de Appellat. aut contumeliam de-
notat ut hic l. 15. § 27 ff. de injur. & dicitur à contemnendo, l. 1. ff. de injur.
in pr. Inst. eod. VVes. in pr. hic Ant. Math. innois d. t. Et licet injuria privati
delicti speciem constituat, est tamen casus in quo propublico reputatur deli-
cto, videlicet. si sacerdoti sacra tractanti inferatur l. 10. C. de Episc. & Cler.
b) Vult. lib. 1. I. R. c. 44. licet contumelia & dolus conjunctim requirantur,
tamen quemadmodum generaliter animus & intentio facientis distinguit
maleficia l. Divus ff. ad L. Cornel. de sicar. l. 8. ff. de furt. Sic etiam injuria
ex facientis animo imprimis aestimatur l. 3. § 1. ff. d. t. l. qui servum de O. &
A. Gail. 2. observ. 99. n. 5. Quod tamen intellectum volumus. si ad animum vel
factum vel dictū injuriosum accedat l. 13. § si quis de honoribus l. 15. § si cura-
verit ff. de injur. l. 5. C. eod. l. 4. ff. de O. & A. Cogitationis n. panam nemo su-
stinet l. cogitationis ff. de pan. c. cogitationis dist. 1. de panit. Fitq. vel nobis i-
psis, quo directa dicitur injuria l. 1. § 3. ff. h. t. § patitur Inst. eod. VVes. in pa-
rat. hic. Vel nostris per consequentiam § injuria Inst. h. t. Vult. Duar. & alij
ad hanc L. Quando videlicet uxores liberi servi sponse, nurus, injuria affi-
ciuntur Alexand. cons. 189. n. 10. vol. 6. ubi si uni ex familia facta sit, injuria
toti facta dicitur. l. 12 de lib. caus. Queritur hic non inconvenienter, an etiā
pater pro iniuria filio emancipato illata agere possit gloss. in § patitur a.
Inst. de injur. affirmat. Schneid. vero in d. § n. 4. negat cui subscribimus, Per
servos quoq. & famulum nostrum iniuria nobis inferitur, quando est atrox,
puta si verberibus, immodicis flagris, vulneribus afficiatur, quippe hac solū
permittuntur domino. Vult. hic § 3. n. 2. vel etiam levīs si videl. ad contume-
liam domini iniuria verbalis eis sit illata l. 15. § 35. & § penult. & ult. ff. de
iniur. Hinc gravis est controversia. An injuria vasallo facta actionem do-
minis habeat: A. cum VVesemb. in parat. hic, si redundet simul in dominum
Gail. 1. observ. 125. n. 6.

XV.

Causa efficiens est affectus & voluntas injurian-
di (a) materia sunt homines, corpus, dignitas, honor,
aestimatio & fama læsa (b).

a) § penult. Inst. h. t. l. qui iniur 53. in pr. ff. de furt. VVes. in parat. ff.
h. t. Ergo iniuriam facere possunt qui do sunt capaces, & sic iniuriandi ani-
mum habent, cuiuscumq. sexus & conditionis, item presentes & absentes l. 3.
§ 1. ff. de iniur. Verum cum datum regulariter non presumatur, queritur! An

iniur.

injuriandi animus in dubio presumatur? Affir. si verba injuriam important l. 15. § 3. ff. de injur. l. 5. C. eod. Gail. 2. observ. 106. Qui v. dixit. se injuriandi animo non dixisse, nec fecisse, probare hoc tenetur, vel juramento se purgare, Gail. d. loc. per l. 6. § 4. ff. qui not. inf. m. quo affectu cum bruta animātia l. 2. § ant 3. ff. si quad. paup. fec. dicat. furiosi, item impubes, & doli incapaces l. 3. § 1. ff. d. t. Wes. hic n. 4. nec non dormientes Treut. p. 2. disp. 30 th. 6. lit. a. caveant, ab injuria excusantur, eandem v. pati possunt d. l. 3. § 1. h. t. Sic nec pater, mater, nec praeceptor si filio filiaeve & discipulo corrigendi, monendi, aut docendi gratia quid dixerint l. 3. § ult. ff. ad L. Aquil. l. 15. § adjiciuntur ff. de injur. Nec Magistratus corrigendo subditum injuriarum tenentur l. 13. § 6. l. 15. § 23. & 28. & seq. nisi praeceptor atrociter irascet discipulum vid. sup. th. 11. lit. a. Vel Magistratus injuriose aliquid, vel ut privatus, vel fiducia magistratus aliquid fecerit, quo casu tenentur l. 32 l. 33. ff. de injur. Gail. 2. obser. 76. n. 4. Hic eleganter quaeritur: an qui calore iracundia injuriam fecerit. hac actione conveniri possit? Neg. si postea sedato animo illi penituerit, & revocaverit l. unica C. si quis imp. maled. Angel. in l. si non C. de injurijs Wes. in parat. h. t. n. 4. Gail. 2. observ. 106. n. 9. Nec minoris est dubitationis, an profunde ebrius injuriam inferre dicatur, ut injuriarum conveniri possit. In realibus injurijs eum non esse excusandum indistinctè putamus In verbalibus injurijs eum excusamus, si discussa violentia sobrium peniteat, cum Wesemb. in par. ff. de injur. n. 4. Diff. Clar. lib. 5. sent. § injuria. b) l. 1. § 2. h. t. l. 5. l. n. ff. eod. l. 9. C. eod.

X V.

Forma est ut fiat injuriandi animo, (a) idq; vel re, (b) vel verbis (c). Finis est, ut corpus, (d) dignitas, (e) vel fama, &c. (f) alicujus contumelia afficiatur.

a) VVesemb. in parat. in princ. h. Vult. in Jurispr. R. c. 49. sive per se sive per alium § 1. Insti. de injur. l. 15. § 2. ff. h. t. b) quae committitur, vel corpore in corpus, ut si quis pulsetur aut verberetur, pugno vel sustibus, l. 1. § injuriam & seq. l. 5. ff. de injur. vel quando honesta mulieris pudicitia contrectatur. l. 1. § 2. ff. de injur. l. 9. § 4. eod. vel corpore, non in corpus, si comes matrona abducitur l. 1. § 2. l. 9. l. 15. & seq. ff. de injur. vel nec corpore nec in corpus, quando vexationis causa alterius familiam quis corrumpit l. inter ff. Aduter. c) quae inferitur lingua, vel scripto, illa, quando quis verbis natura sua iniuriosis & turpibus presentem sive absentem l. 19. in pr. l. 15. § 5. C. h. t. profcindit § convicium Inst. h. t. puta si quis luscum, scabiosum, pediculosum, gibbosum vocet, licet revera sit, quia defectus nostros de regi inhumanum & iniuriosum est.

C

l. 2, C.

l. 2. C. quand. & à quib. quar. pars. l. i. iustissimos C. de offic. Reft. Gail. 2. pract. Observ. 99. Questionis est, an iniuriam committat injuriarumq; conveniri passus, qui dicit cum honoris protestatione. Tu mentiris salvo honore tuo, du leugst/ oder solchs ist nicht war/ deiner Ehren unverleht. Negat hoc Angelus in tract. malef. in verb. tu mentiris. Schrad. defead. p. 9. c. 4. n. 199. Affirmat Gail. 2. Observ. 101. n. 1. Dambaud. in prax. crim. c. 136. n. 6. & 7. quibuscum consentimus, per c. sollicitudinem ext. de Apell. c. gratum de offic. delegat. Idem tamen non est si quis dixerit, tu non dicis verum salvo honore tuo, du gehest mit quist zu melden bey der Warheit her/ oder du sparest der Warheit/ talia enim verba iniuriosa non sunt, sed civilia, l. si viam C. locati l. falso C. de divers. rescript. Et hoc controversitur valde, an ei qui falsum crimen nobis objicit veluti du ehrlöser schelm/ liceat incontinenti respondere, tu mentiris, du leugst das/ wie ein schelm/ negat. Clarus lib. 5. sent. § injuria n. 14. Schrad. d. loc. Nos cum Gail. 2. observ. 100. n. 3. si in continente hoc fiat absq; injuria hoc factum putamus l. 3. de Inst. & Jur. nisi conviciū aliud factum concernat. Scripto infertur cum quis librū, carmen, rithmos, historiam, vel imaginem ad alicuius contumeliam, scripsit, edidit, promulgavit, vel dolo malo curavit ut fieret. Huius famosi libelli pena de jure civili est capitalis l. unio. C. de fam. lib. Licet hodie distinguatur quale crimen sit obiectum P. H. D. artic. 100. d) ut si quis pugno contumeliosè pulsetur, fustibus cadatur vel etiam verberetur. § injuria Inst. h. t. Verberare a. fit cum dolore, pulsare sine dolore, l. lex Corn. § damnum ff. de Iniur. e) quod fit cum matrone comes abducitur, & c. l. item. 15. § comitem 16. ff. h. t. f) l. attentari 10. ff. hic. ubi notandum gradus injuriarum duos esse: Alia n. est injuria atrox: alia levis l. 7. § ult. l. sed est quasi. ff. de iniur. § atrox, Inst. eod. Atrocitatem facit I factum ipsum, si vid. fuerit vulneratus, fustibus casus, l. prator ait § ult. ff. h. t. II. locus, quando in theatro, foro vel conspectu pratoris, aliquis iniuria afficitur III. Tempus, si die festo, d. l. prator ait ult. vers. tēpore ff. h. t. IV. Persona, si magistratui vel alio in dignitate constituto fiat iniuria, ut Doctori l. prator edixit ff. de iniur. vel ratione potestatis, ut patri patrono, precepto ri, & c. V. Vulneris locus, si in oculum quis fuerit percussus l. 8. ff. de iniur.

XVI.

Effectus est actio injuriarum, civilis vel criminalis, (a) illa cum injuriæ æstimationem sibi ad dici petit (b). Hæc cum penam pecuniariam fisco relinquendam, vel corpori penam irrogandam idem petit (c): quarum alterutra intentata eliditur altera (d).

a) § in summa Inst. h. t. ubi notandum plures iniuriam inferentes singulos

teneri.

teneri, tot. n. sunt iniuria quot sunt persona l. 34. h. t. Bart. & com. Dd. in l. 2. ff. de priv. delict. nec solum illum, qui iniuriam re ipsa fecit, sed etiam qui persuasit, iussit, mandavit, curavit, ut fieret l. non solum n. in pr. & § 1. ubi eleganti. Bart. ff. h. t. b) § 7. & 10. Inst. de iniur. l. 37 § 2. ff. eod. Et tñ secundum practicos pars lesa primum iniuriam aestimat, per quam aestimationem suam, poterit se referre vel ad damnum vel ad lucrum: Ad damnum dicens se maluisse perdere centum de suis bonis, quam talem iniuriam ferre; ad lucrum, quod nollet lucrari centum, quam talem iniuriam perpeti Schneid. ad § pana Inst. n. 6. & § fin. ibi n. 10. deinde moderationem Iudex adhibet, & iuramento auctori delato, de finitivam tandem secundum summam juratam fert sententiam, § pana Inst. h. t. l. constitutiones 37. in fin. ff. h. t. Gail. lib. 2. observ. 162. n. 8. 9. & 10. VVes. in parat. h. t. n. 14. Et hanc panam pecuniariam iudicem convertere in pœnam corporalem posse non ambigimus, si reus solvendo non sit l. 35. & ibi gl. ff. de iniur. l. fin. ff. de injus vocand. Schneid. § pana Inst. h. t. n. 7. Fug. hac civilis injuriarum actio, vel ex l. 12. tob. Vult. ad § pana Inst. h. t. n. 2. & 3. vel ex addito pratoris, vel deniq. ex lege Cornelia, qua & mixta dicitur l. 7. § p. Sides l. constitutiones 37. ff. eod. c.) que pro delicti circumstantijs, persona, nem loci, & temporis ratione extenditur, etiã ad mortem, Ang. hic & Jason. in l. qui Iurisdictioni n. 3. ff. de Iurisdic. Quod tamen verum arbitramur, si iniuria illata crimen capitale contineat, secus si non contineat crimē capitale. Eleg. Marat. part. 4. dist. 1. n. 59. & seq. d) l. unica C. quand. civ. actio crim. prœrud. Duar. ad tit. de Pub. iud. c. 2. p. 1102. colum. 2. Cuiac. 20. observ. 25 & 26. quippe utriq. vindictam non damnum pecuniarium persequimur l. 2. § emancipatus ff. de collat. bon. Hinc damnatus per actionem injuriarum perpetua notatur infamia § ex quibusdam Inst. de pen. tem. litig. sive civiliter fuerit actum, sive criminaliter l. 4. § fin. ff. de his qui not. in fam. l. 10. ex quib. caus. infam. irrog. quod tam in modica, quam in atroci iniuria per l. 10. & 18. quoq. verum putamus.

XVII.

Tollitur injuriarum actio variis modis, præcipuè tamen Pacto, (a) satisfactione, (b) remissione, (c) præscriptione (d) dissimulatione, (e) morte (f).

a) l. 17. § 1. l. si unius § pactis ff. de pactis. b) l. sed si 17. § si ante ff. h. t. Schneid. ad § fin. Inst. de iniur. n. 3. c) tacita, vel expressa, ut si quis iniuriam a quo fert animo, nec eam ad animum revocat, vel quando cum adversario nondum in jus vocato edit, poculum proponanti respondet, nisi aulico more auffs. Hoff. recte se poculum rec. pere protestetur, hoc est, citra præiudicium iniuria. Gail. de arrest. imper. c. ult. n. 9. salutat, iocatur manum illi porrigit, vel alias familiariter eñ illo conversatur, § hac actio Inst. h. t. l. non solum § injuriarum

l. 17. § ait prator. l. Lex Corne. ff. de iniur. l. 17. § pactus ff. de pactis Pruckm. consil. 22. part. 1. n. 112. & seq. quod secus est cum vocato, tum n. si tale quid fecerit, non iniuriam, sed animi rancorem remississe videtur, prolixè Mascov. de probat. concl. 902. Id v. si honestatis ratione eveniat, hoc est si ambo invitantur, vel ad eandem mensam ponantur, agendi iure non privatur actor, Gometz. variar. resol. c. 6. n. 15. in fin. Et iniuria ita semel remissa, non potest ab iniuriato ex penitentia recoli § ult. Inst. de iniur. Schneid. ad § fin. n. 5. Inst. eod. Vbi questio haud infrugifera venit inspicienda, an pater possit iniuriam filiosam factam remittere illo invito? nos affirmativam cum Fach. tuebimur 9. contro. 42. per l. 17. § plane 12. ff. de iniur. d) unius scilicet anni, si actio fuerit pratoria, quo effluxo non auditur, l. si non convicijs C. de iniur. qui non currit à tempore illata iniuria, sed à tempore scientie, Gail. lib. 2. obser. 105. per rationes à Schneidovino allatas ad § sed & lege n. 2. Inst. h. t. Dubia & ancipitis questionis est: an in hac iniuriarum actione pratoria, annus utilis, an v. continuus intelligatur? Prius defendit Gail. 2. obser. 105. Fachin. 9. cont. 8. posteriori arridet Schneid. in § item L. Corn. Inst. de iniur. Bronch. cent. 4. off. 78. Nos Gail. opinionem tanquam veriozem, & in praxi receptam tuebimur. Quid v. de actione iniuriarum civili ex L. Corn. descendens dicendum, est ne annualis ut pratoria, an vero perpetua? Licet perpetuam arbitrentur Gail. 2. observ. 104. n. 4. Myns. 1. obser. 84. rectè tamen theoretica veritas haud eam agnoscit perpetuam. VVes. in parat. ff. de iniur. n. 15. & Cujac. in par. C. eod. Gometz 3. var. resol. c. 6. n. 16. e) l. non solum 11. § 1. ff. eod. si videlicet qui iniuriam patitur, non revocet eam statim atq. paritur ad animum. d. l. 11. Quare si iniuriatus nullum exhibet indicium quo se iram ostendit, praesumitur iniuriam iniurianti donasse. f) In Iurantiis & iniuriati, si lis nondum fuerit contestata, nam heredi iniuriarum actio denegetur § non a Inst. de perpet. & temp. act. l. item 15. § iniuriarum 14. ff. h. t. l. 10. § 2. ff. si quis caus. Vult. ad § fin. Inst. h. t. de iniur. n. 5.

Corollaria.

- I. Inquisitio furtiva in alienis aedibus Magistratus autoritate praecedentibus iudiciis probabilibus non est à jure aliena.
- II. Principes de rapina in territoriis à latronibus commissa, peregrinantibus refarcienda teneri fas est, maxime si pedagogium sit depensum.
- III. Universitatem de damno iniuria dato conveniri posse absurdum non est statuere.
- IV. Utrum actio ad palinodiam seu recantationem sum wiederruff/ sit civilis vel criminalis? Prius defendemus.

P A R E R G O N .

Rationem in lege fundatum existimans, dic unde leges?

F I N I S .

injuriandi animus in dubio presumatur? Affir. si verba in
 l. 15. § 3. ff. de injur. l. 5. C. eod. Gail. 2. observ. 106. Qui v.
 di animo non dixisse, nec fecisse, probare hoc tenetur, vel ju-
 re, Gail. d. loc. per l. 6. § 4. ff. qui not. inf. m. quo affectu cum
 1. § au 3. ff. si quad. paup. sec. dicat. furiosi, item impubes,
 l. 3. § 1. ff. d. t. Wes. hic n. 4. nec non dormientes Treut. p. 2.
 a. careant, ab injuria excusantur, eandem v. pat. possunt
 nec pater, mater, nec praeceptor si filio filiae & discipulo co-
 di, aut docendi gratia quid dixerint l. 3. § ult. ff. ad L. Aqu
 tur ff. de injur. Nec Magistratus corrigendo subditum inju-
 13. § 6. l. 15. § 23. & 28. & seq. nisi praeceptor atrociter
 vid. sup. th. u. lit. a. Vel Magistratus injuriose aliquid, ve
 fiducia magistratus aliquid fecerit, quo casu tenentur l. 3.
 Gail. 2. obser. 76. n. 4. Hic eleganter quaritur: an qui ca-
 juriam fecerit, hac actione conveniri possit? Neg. si postea
 penituerit, & revocaverit l. unica C. si quis imp. maled. A
 de injurijs Wes. in parat. h. t. n. 4. Gail. 2. observ. 106. n.
 dubitationis, an profunde ebrius injuriam inferre deat
 conveniri possit. In realibus injurijs eum non esse excusand
 tanus In verbalibus injurijs eum excusamus, si discusa
 peniteat, cum Wesemb. in par. ff. de injur. n. 4. Diff. C
 injuria. b) l. 1. § 2. h. t. l. 5. l. n. ff. eod. l. 9. C. eod.

XV.

Forma est ut fiat injuriandi animo, (a) idq
 verbis (c). Finis est, ut corpus, (d) dignitas, (e)
 alicujus contumelia afficiatur.

a) VVesemb. in parat. in princ. h. Vult. in Furi
 per se sive per alium § 1. Insti. de injur. l. 15. §. 2. ff.
 committitur, vel corpore in corpus, ut si quis pulsetur aut
 vel sustibus, l. 1. § injuriam & seq. l. 5. ff. de injur.
 mulieris pudicitia conrectatur. l. 1. § 2. ff. de injur. l.
 corpore, non in corpus, si comes matrona abducitur l. 1.
 seq. ff. de injur. vel nec corpore nec in corpus, quando p
 terius familiam quis corrumpit l. inter ff. Aduter.
 lingua, vel scripto, illa, quando quis verbis natura sua ini
 presentem sive absentem l. 19. in pr. l. 15. § 5. C. h. t. prof
 Inst. h. t. puta si quis luscum, scabiosum, pediculosum,
 licet revera sit, quis de scelus nostros detegi inhumanum

C